

VANHUS PORFYRIOKSEN OPETUKSIA SYNNISTÄ JA SEN VOITTAMISESTA

TT Hannu Pöyhönen

Tämän lauantai-iltapäivän alustuksen aiheeksi olen valinnut vanhus Porfyrioksen opetuksia synnistä ja sen voittamisesta lähinnä kahdesta syystä. Vanhus Porfyrios, joka kuoli vuonna 1991 ja oli eläessään isä Paisioksen jälkeen Kreikan toiseksi tunnetuin ohjaajavanhus, on ensinnäkin puhunut varsin paljon tästä teemasta ja toiseksi nämä opetukset ovat monien mielestä poikkeuksellisen tuoreita ja sopivia meidän aikamme ihmiselle. Hänen persoonansa esille ottaminen tässä seminaarissa on perusteltua myös siksi, että hänellä itsellään oli paljon sairauksia ja hän tiesi, mitä kärsimys on. Hänellä oli krooninen munuaisten vajaatoiminta, vuotava pohjukaissuolen haava, vyöruusu kasvoissa, stafylokokkin aiheuttama ihottuma kädessä, vaikea nivustyrä, krooninen keuhkoputkentulehdus ja aivolisäkkeen syöpä, minkä lisäksi hän oli kokenut sydäninfarktin ja käynyt läpi kaihileikkauksen, jonka seurauksena hän sokeutui.

Alustukseni perustuu vanhus Porfyrioksen keskusteluista ja puheista laadittuun laajaan kirjaan, josta on tullut tavattoman suosittu monissa maissa. Olen parhaillaan suomentamassa sitä, ja se ilmestyy vielä tänä vuonna joulun alla otsikolla ”Rakkauden haavoittama. Vanhus Porfyrios Kausokalyvialaisen elämä ja puheet”. Etupäässä siteeraan hänen sanojaan tästä kirjasta ja kommentoin niitä lyhyesti (kursivoitu teksti). Seminaarin yleisteeman vuoksi aloitan katkelmilla, jotka puhuvat sairaudesta.

Vanhus Porfyrioksen oma suhde sairauteen

Kuten edellä todettiin, vanhus Porfyrios tiesi omakohtaisesti, mitä sairaus on. Hän sanoo kirjassaan:

Kiitän Jumalaa siitä, että Hän antoi minulle paljon sairauksia. Monesti sanon Hänelle: ”Kristukseni, Sinun rakkaudellasi ei ole rajoja!” Se, että olen elossa, on ihme. Muiden sairauksien ohella minulla on syöpäkin aivolisäkkeessä. Sinne kehittyi kasvain, joka laajenee ja painaa silmähermoa. Sen takia en enää näe. Minulla on kovat tuskat. Silti rukoilen ja kannan Kristuksen ristiä kärsivällisesti. Oletteko nähneet, millainen on kieleni? Se on suurentunut eikä ole enää sellainen kuin ennen. Tämäkin johtuu päässä olevasta syövästä. Ajan myötä käyn vain huonommaksi. Kasvain laajenee yhä, niin että se vaikeuttaa puhumistanikin. Minulla on kovat tuskat, kärsin, mutta sairauteni on hieno asia. Koen sen Kristuksen rakkautena. Hellyn ja kiitän Jumalaa. Sairaus johtuu synneistäni. Olen syntinen, ja Jumala koettaa puhdistaa minut.

Kun olin kuusitoistavuotias, pyysin Jumalalta ankaraa sairautta, syöpää, tunteakseni tuskaa rakkaudesta Häneen ja ylistääkseni Häntä kärsimyksen keskellä. Tätä rukoilin pitkän aikaa. Vanhukseni kuitenkin sanoi, että se on itsekkyyttä ja että noin olen pakottamassa Jumalaa. Jumala tietää, mitä tehdä. Siksi en enää jatkanut tuota rukousta. Näettekö, ettei Jumala silti unohtanut pyyntöäni, vaan antoi minulle tämän hyvän lahjan näin monien vuosien päästä!

Nyt en pyydä Jumalaa ottamaan minulta pois sairautta, jota Häneltä anoin. Iloitsen, että minulla on se, jotta suuresta rakkaudestani tulisin osalliseksi Hänen kärsimyksiinsä. Jumala kasvattaa minua. ”Sillä jota Herra rakastaa, sitä hän kurittaa (Hepr. 12:6).” Sairauteni on Jumalan erityistä huolenpitoa, joka kutsuu minua astumaan sisälle Hänen rakkautensa salaisuuteen, ja Hänen armonsa avulla pyrin vastaamaan tuohon kutsuun. – – Sen tähden en rukoile, että Jumala tekisi minut terveeksi. Rukoilen, että Hän tekisi minut hyväksi. Olen varma, että Jumala tietää tuskani. Rukoilen sieluni puolesta, että Hän antaisi anteeksi rikkomukseni.

Sairaus ei alunperin kuulunut ihmiskunnan elämään. Omalla kohdallaankin vanhus Porfyrios

näkee sen johtuvan synneistä, mutta hän puhuu tästä ilman vähintäkään epätoivoa. Hän kiittää sairaudesta Jumalaa, koska tietää, että myös sen taustalle kätkeytyy Jumalan rakkaus. Hän kokee sairauden puhdistavan häntä synnistä ja kutsuvan lähemmäksi Jumalaa. Hänelle sairaus on myös mahdollisuus osallistua Kristuksen kärsimyksiin, jolloin hän ylistämällä kipurien keskellä Jumalaa voi osoittaa rakastavansa Häntä Hänen itsensä tähden, aidosti. Hänelle fyysistä paranemista tärkeämpää oli tulla hengellisesti hyväksi.

Vanhus Porfyrios puhuu kirjassaan muuallakin sairaudestaan. Hän muun muassa sanoo:

Kerran olin aivan kuoleman kynnyksellä. Olin saanut vaikean vatsaverenvuodon kortisonista, jota minulle annettiin sairaalassa, kun silmäni leikattiin. Lopulta menetin silmän. – – Elin pois lähdön ajatuksissa. Tunsin suurta iloa ajatellessani, että kohtaisin Herran. Syvällä sisimmässäni oli tunne Jumalan läsnäolosta. – – En halunnut ajatella kadotusta enkä tulliasemia. En muistellut syntejäni, vaikka niitä oli paljon. Siirsin ne syrjään. Muistelin vain Jumalan rakkautta ja iloitsin. Rukoilin Häntä: ”Jumala, suo rakkaudessasi minunkin olla siellä. Jos syntieni vuoksi minun kuitenkin täytyy mennä kadotukseen, sijoita minut minne rakkaudessasi tahdot. Minulle riittää, että saan olla kanssasi.” – –

Tunsin voimakkaasti syntisyyteni. Sen tähden toistin sisimmässäni yhtenäen pyhän Siimeon Uuden Teologin rukousta: ”Vapahtajani, tiedän, ettei kukaan toinen ole rikkonut sinua vastaan yhtä paljon kuin minä eikä tehnyt yhtä pahoja tekoja kuin minä. Mutta tiedän myös, että Jumalani valtava pitkämielisyys ja rajaton ihmisrakkaus voittaa suuret syntini ja paljot rikokseni.” – – Toistin tätä rukousta kaivaten taukoamatta lähteäkseni täältä näiden ajatusten saattelemana.

Kun vanhus Porfyrios oli aivan kuoleman porteilla, hän ei halunnut muistella tekemiään syntejä, ei liioin kadotusta eikä ns. tulliasemia, joilla ortodoksisen perinteen mukaan pahat henget tutkivat, onko edesmenneellä tunnustamattomia syntejä voidakseen osoittaa hänen sielunsa kuuluvat heille. Useimmiten syntien, kadotuksen ja tulliasemien syrjään paneminen tällaisissa tilanteissa voi olla tarpeen epätoivon välttämiseksi, mutta vanhus Porfyrios teki niin, ettei hänen mielensä irtaantuisi Jumalasta ja hengellisestä ilosta. Tästä huolimatta hän oli täysin tietoinen syntisyydestään, mutta myös vakuuttunut Jumalan äärettömästä laupeudesta, joka voittaa kaikki tunnustetut synnit ja rikokset. Hän rakasti Jumalaa niin täydellisesti, että olisi ollut valmis kapinoimatta menemään vaikka kadotukseen, jos se olisi Jumalan päätös. Hän tosin uskoi, että sielläkin hän jollain salatulla tavalla saisi olla yhteydessä Jumalaan.

Ruumiillinen sairaus ja hengellinen terveys

Vanhus Porfyrioksen mukaan sairauksista on meille paljon hyötyä, jos kestämmme ne nurisematta, ylistäen Jumalaa ja anoen Hänen laupeuttaan. Koska Jumala on kaikkietävä, voimme luottaa siihen, että Hän tietää, mikä meille on parhaaksi. Siksi isä Porfyrios sanoo:

Rakastakaamme Kristusta, ja kaikki elämässämme muuttuu. Älkäämme rakastako Häntä palkkion toivossa, esimerkiksi tervehtyäksemme. Rakastakaamme Häntä sen sijaan kaivaten, kiittolisuudesta, ajattelematta mitään muuta kuin jumalallista rakkautta. Älkäämme liioin liittäkö rukouksemme taka-ajatuksia ja sanoko Jumalalle: ”Paranna se ja se henkilö, jotta Hän tulisi lähelle Sinua.” Ei ole oikein, että ryhdymme osoittamaan Jumalalle, miten Hänen tulisi toimia. Miten me voimme sanoa Jumalalle: ”Paranna minut”? Miten neuvomme Häntä, joka tietää kaiken? Me rukoilemme, mutta voi olla, ettei Jumala halua kuulla meitä.

Isä Porfyrioksen mukaan hengellinen terveys on ruumiillista terveyttä tärkeämpi, mutta monesti hengellinen terveys myös johtaa ruumiilliseen terveyteen. Hän sanoo:

Kun jätämme itsemme Kristukselle, hengellinen organismimme rauhoittuu sillä seurauksella, että kaikki elimemme ja rauhasemme toimivat luonnollisella tavalla. Se vaikuttaa kaikkeen. Alamme voida hyvin, lakkaamme kärsimästä. Vaikka meillä olisi syöpä, jos jätämme asian Jumalalle ja sielumme rauhoittuu, jumalallinen armo yhdessä tämän rauhan kanssa voi saada syövän kokonaan häviämään. – Kun sielussamme on selvittämättömiä sotkuja, ne vaikuttavat ruumiiseen, ja terveytemme kärsii.

Ihanne on, ettemme rukoile terveytemme puolesta; emme vointimme tulemista hyväksi, vaan meidän itsemme tulemista hyväksi. Sitä minäkin omalla kohdallani rukoilen. Kuulitteko? Hyvällä en tarkoita hyveellistä, vaan sitä, että meissä syttyisi jumalallinen into, jättäytyisimme luottamuksella Jumalan rakkauden varaan ja rukoilisimme mieluummin sielumme puolesta. –

Minä levitän käteni ja rukoilen kaikkien puolesta. – Tehkää tekin samoin. Tajusitteko? Älkää rukoilko terveytenne puolesta. Älkää sanoko: ”Herra, paranna minut.” Ei niin, vaan sanokaa: ”Herra Jeesus Kristus, armahda minua”; pyyteettömästi, rakastaen, odottamatta itsellenne mitään – ”Herra, tee minulle niin kuin rakkaudessasi hyväksi näet...” Toimikaa tästä lähtien aina näin, rakastaen Kristusta ja veljiänne.

Vanhus Porfyrioksen mukaan sielun selvittämättömät sotkut aiheuttavat ruumiillisia vaivoja, kun taas itsensä jättäminen Kristukselle luo edellytykset koko elimistön tasapainolle. Yhteys Jumalaan sytyttää ihmisessä hengellisen innon ja palavuuden uskon asioille, mutta myös rakkauden Kristusta ja lähimmäistä kohtaan. Tärkeänä tekijänä ruumiinkin terveydelle vanhus Porfyrios mainitsee myös Herran pelon. Hän sanoo:

Jos haluatte säilyttää terveytenne ja elää monta vuotta, kuulkaa, mitä viisas Salomo sanoo: ”Herran pelko on viisauden alku ja pyhien neuvo ymmärrystä; sillä lain tunteminen on oikeaa mielevyyttä. Tällä tavoin elät pitkään ja saat kartutettua elämäsi vuosia (Sananl. 9:10–11 LXX).” Katsokaa, salaisuus on tässä: meidän on saavutettava tämä viisaus, näiden asioiden tunteminen, ja silloin kaikki sisässämme toimii hyvin, kaikki asiat järjestyvät, ja me elämme iloiten ja terveinä.

Hengellisen terveyden perusedellytykset

Vanhus Porfyrios puhuu kirjassaan laajasti myös hengellisen terveyden edellytyksistä. Eräässä luvussa hän sanoo näin:

Meidän sisässämme on kaksi maailmaa, hyvä ja paha. Molemmat ammentavat voimansa yhdestä lähteestä kuin akusta. Jos paha saa panna töpselin akkuun, se johtaa meidät tuohon. Jos taas töpselin saa panna akkuun hyvä, silloin kaikki elämässämme on kaunista, rauhaisaa, jumalallista. Sama sielunvoima kuitenkin ruokkii hyvää ja pahaa minäämme. Joka hetki olemme jommankumman vankina, joko hyvän tai pahan. Pyrkikäämme siihen, että olisimme hyvän emmekä pahan vankina.

Kerron teille toisen esimerkin. Radioaallot vaikuttavat kaikkialla maailmassa, mutta me emme tajua niitä. Kun avaamme vastaanottimemme, tulemme heti tietoisiksi niistä, kuulemme ne, aistimme ne.

Samoin tapahtuu astuessamme hengelliseen maailmaan. Silloin me koemme Kristuksen, lennämme! Silloin tunnemme suurenmoista iloa ja meillä on hengellisiä kokemuksia. Vähitellen meistä tulee hyvän vankeja, Kristuksen vankeja. Kun jostakusta tulee hyvän vanki, hän ei voi puhua pahaa, ei voi vihata eikä valehdella. Hän ei voi, vaikka haluaisikin. Miten paha tulisikaan hänen sisimpäänsä, toisi sinne epätoivon, pettymyksen, velttouden ja muuta sellaista? Koska jumalallinen armo täyttää hänet, tuollaisilla ei ole voimaa käydä sisään. Ne eivät voi tulla, kun hänen huoneensa on täynnä hänen hengellisiä ystäviään, jotka ovat

ilmakehässä, avaruudessa – tarkoitan enkeleitä, pyhiä, marttyyreitä ja ennen kaikkea Kristusta. Aivan päinvastoin käy, kun joku päätyy vanhan ihmisen vangiksi. Silloin paha henki ottaa hänet saaliikseen, eikä hän voi tehdä hyvää, vaan täyttyy kaikenlaisesta pahuudesta, tuomitsemisesta, vihasta ja muusta vastaavasta. – –

Muistakaa Stefanosta, ensimmäistä marttyyriä. Hän oli Jumalan oma ja sanoi vainoojista näiden kivittäessä häntä: ”Herra, älä lue heille syyksi tätä syntiä!” (Ap.t. 7:60) Miksi Stefanos toimi näin? Siitä yksinkertaisesta syystä, ettei voinut toimia toisin. Hän oli hyvän vanki. Luuletteko, että on helppoa saada kasa kiviä niskaansa? Yritäpä ottaa vastaan muutama, niin näet! Saatat kutsua jotakuta hyväksi, mutta kun hän heittää sinua kivellä, niin jo alat huutaa ja haukkua häntä. Tämä osoittaa, että paha henki pitää meitä vallassaan. Minne Kristus silloin voi tulla ja missä asustaa, kun sisimpämme on kokonaan varattu? Mutta ryhtyessämme viettämään hengellistä elämää, pukeutuessamme Kristukseen, kaikki muuttuu heti. Silloin varas lakkaa varastamasta, murhamies murhaamasta, kostonhimoinen kostamasta, paha pahuutta harjoittamasta, pitkävihainen hautomasta vihaa. Kaikki tuollainen lakkaa. Synti lakkaa toimimasta ja sisimmässämme elää Kristus.

Tämän perusteella hengellinen terveys ei ole seurausta yksittäisistä Jumalan tahdon mukaisista teoista, vaan siitä, mihin todellisuuteen me yhdistymme, hyvään vaiko pahaan. Eläessämme yhteydessä hyvään todellisuuteen meistä tulee hyvän vankeja, mikä puolestaan vapauttaa meidät pahan vankeudesta jopa siinä määrin, ettemme lopulta pysty tekemään paha. Kun sisällämme vallitsee paratiisillinen todellisuus, pahalla ei ole enää voimaa astua sinne. Vanhus Porfyrios valaisee tätä asiaa hyvin myös eräässä toisessa luvussa, jossa hän sanoo:

Kun armo koittaa, kaikki on helppoa. Silloin menet, minne se sinut johtaa. Et voi toimia toisin. Sinä siis teet, mitä armo innoittaa sinua tekemään. Et voi kiivastua, et voi vihata, et voi vahingoittaa ketään. Pyhän Hengen vangitsema ihminen ei pysty vihaamaan. Kristuksen saaliikseen ottama ei kykene tekemään mitään paha. Pahan hengen valtaansa saama sitä vastoin ei pysty rakastamaan. Kun saatana hallitsee ihmistä, se ei anna hänen toimia toisin. Hänen sisimmässään vaikuttaa toinen laki. Hän ei voi rakastaa, hän ei voi olla nöyrä, hän ei voi olla hyvä. Apostoli Paavali sanoo: ” – – mutta jäsenissäni minä näen toisen lain, joka sotii minun mieleni lakia vastaan ja pitää minut vangittuna synnin laissa, joka minun jäsenissäni on.” (Room. 7:23) Saatana tahtoo raunioittaa ihmisen sielullisesti, se tahtoo hänen tuhoaan. Jumalallinen armo taas suojelee ihmistä.

Hengellinen terveys on vanhus Porfyrioksen mukaan saavutettavissa vain Kirkossa, koska vain siellä ihmissielu voi yhdistyä Kristukseen, josta kumpuaa parantava jumalallinen voima. Kuvatessaan Kirkossa koettavaa vapautta ja iloa vanhus puhkeaa lausumaan:

Tällainen on Kirkkomme, tällainen on ilomme, tässä on kaikki, mitä kaipaamme. Tätä ihmisen tänä päivänä etsii. Hän nauttii myrkkystä ja huumeita päästäkseen ilon maailmaan, mutta valheellisen ilon maailmaan. Hetkellisesti hän saa kokea jotain, mutta jo huomenna hän on murtunut mies. Tämä tie kuluttaa hänet, syö hänet, murskaa hänet, paahtaa hänet, kun taas tuo toinen – itsensä antaminen Kristukselle – uudestisyntyttää hänet, lahjoittaa hänelle ilon, saa hänet nauttimaan elämästä, tuntemaan itsensä voimakkaaksi ja arvokkaaksi.

Pukeutuminen Kristukseen ja täyttyminen Pyhällä Hengellä

Kirkko on siis se todellisuus, jossa syntiin langennut ja Jumalasta vieraantunut ihminen voi palautua hänelle luomisessa tarkoitettuun olotilaan ja saavuttaa alkuperäisen kauneutensa. Tätä prosessia vanhus Porfyrios valottaa hyvin seuraavasti:

Ihminen on salaisuus. Me kannamme sisässämme vuosisataista perintöä, kaikkea hyvää, jonka profeetat, pyhät, marttyyrit, apostolit ja ennen kaikkea Herramme Jeesus Kristus kokivat, mutta myös paha, joka on ollut maailmassa aina Aadamista meidän päiviimme asti. Kaikki se on sisässämme, kuten myös vaistot ja vastaavat vaatien tyydytystä. Ellemme tyydytä niitä, ne vaativat revanssia, paitsi silloin, kun suuntaamme ne muualle, johonkin korkeampaan, Jumalaan.

Sen tähden vanhan ihmistemme täytyy kuolla ja meidän täytyy pukeutua uuteen. Tämän me tunnustamme kasteen mysteerissä. ”Sillä kaikki te, jotka olette Kristukseen kastetut, olette Kristuksen päällemme pukeneet.” (Gal. 3:27) Toinen kaste on synnintunnustus, jonka kautta puhdistumme himoista, kuoletamme ne. Näin jumalallinen armo koittaa mysteerien kautta.

Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Kun Pyhä Henki tulee, Hän opettaa teille kaiken” (ks. Joh. 14:26). Pyhä Henki opettaa meille kaiken. Hän pyhittää meidät. Hän jumaloittaa meidät. Kun meillä on Jumalan Henki, meistä tulee kykenemättömiä mihinkään syntiin, kykenemättömiä synnintekoon. Kun meillä on Pyhä Henki, emme pysty tekemään paha. Emme voi vihasua, emme vihata, emme puhua paha.

Meidän täytyy täytyä Pyhästä Hengestä, täytyä ääriä myöten. Tässä on hengellisen elämän ydin. Tämä on suuri taito, taitojen taito. Levittäkäämme käsivartemme ja heittäytykäämme Kristuksen syliin. Kun Kristus saapuu, me voitamme omaksemme kaiken. Kristus muuttaa kaiken sisässämme. Hän tuo rauhan, ilon, nöyryyden, rakkauden, rukouksen, ylösnousemuksen. Kristuksen armo uudistaa meidät. Jos me käännyimme Hänen puoleensa innokkaasti, kaitvaten, antaumuksellisesti, rakastaen palavasti, Kristus antaa meille kaiken.

Ilman Kristusta meidän on mahdotonta eheytyä; me emme pysty irrottautumaan himoista. Omin voimin emme kykene tulemaan hyviksi, sillä ”ilman minua te ette voi mitään tehdä” (Joh. 15:5). Kuinka paljon yritämmekin, me emme saa mitään aikaan. Se, mitä meidän sen sijaan tulee tehdä, on kääntyä Häntä puoleensa ja rakastaa Häntä ”kaikesta sielustamme” (Mark. 12:30). Rakkaus Kristukseen on ainoa tehokas parannuskeino himoihin.

Jumala on sijoittanut sieluumme voiman. Ihmisestä riippuu, miten hän sen suuntaa, hyvään vaiko pahaan. Jos vertaamme hyvää puutarhaan, joka on täynnä kukkia, puita ja kasveja; paha ohdakkeisiin ja voimaa puolestaan veteen, silloin käy näin: kun kanavoimme veden puutarhaan, kaikki kasvit kasvavat, viheriöivät, kukkivat, uudistuvat. Samaan aikaan ohdakkeet, koska niitä ei kastella, kuihtuvat ja kuolevat. Jos taas vesi kanavoidaan ohdakkeisiin, tapahtuu päinvastoin.

Teidän ei siis tarvitse askaroida ohdakkeiden kanssa. Älkää ryhtykö kitkemään paha pois kaikin voimin. Ei Kristus tahdo meidän askaroivan himojen ja vastustajan kanssa. Suunnatkaa vesi – siis koko sielunvoimamme – kukkiin, ja te saatte iloita niiden kauneudesta, hyvästä tuoksusta ja virvoituksesta.

Ei teistä tule pyhiä ajamalla paha takaa. Antakaa pahan olla. Katsokaa Kristukseen, ja Hän pelastaa teidät. Sen sijaan, että seisoisitte oven ulkopuolella ja koettaisitte karkottaa vihollista, halveksikaa sitä. Kun paha kohtaa teitä joltakin suunnalta, kääntykää rauhallisesti muualle. Jos siis paha ryhtyy kiusaamaan teitä, suunnatkaa sisäinen voimanne hyvää, Kristusta, kohti. Rukoilkaa: ”Herra Jeesus Kristus, armahda minua.” Hän tietää, miten armahtaa teitä, millä tavoin. Ja hyvällä täytyttyänne te ette enää käänny pahan puoleen. Tällä tavoin te tulette hyviksi aivan itsestään, Jumalan armolla. Mistä paha silloin enää löytäisi tilaa? Se katoaa!

Kristuksen kanssa kaikki on mahdollista. – – Asiat ovat hyvin yksinkertaisia. Kutsukaa Jumalaa, ja Hän kääntää asiat hyvälle mallille. Jos annatte Hänelle sydämenne, sinne ei enää jää tilaa muulle. Kun puette päällemme Kristuksen, teidän ei tarvitse yhtään ponnistella hyveen eteen. Hän antaa sen teille. Valtaavatko pelko ja pettymys teidät? Kääntykää Kristusta kohti. Rakastakaa Häntä yksinkertaisesti, nöyrästi, vaatimatta mitään, niin Hän itse vapauttaa teidät.

Vanhus Porfyrioksen mukaan jokainen meistä siis kantaa sisässään koko ihmiskunnan perintöä, niin hyvää kuin paha. Päästäksemme eroon meissä vaikuttavasta kielteisestä perinnöstä, himoista, meidän on kuoltava ja noustava ylös kasteessa yhdessä Kristuksen kanssa, osallis-

tuttava säännöllisesti synnintunnustuksen mysteeriin sekä suunnattava sielunvoimamme kohti Jumalaa. Kääntyessämme Kristuksen puoleen rikkaruohoa muistuttavat paheet kuolevat itsensä jäädessään ilman ravintoa, kun taas sielumme puutarha kukoistaa. Hyveet ovat seurausta meissä vaikuttavasta Pyhästä Hengestä, jonka täyteys on kristillisen elämän päämäärä.

Hengellisessä elämässä tarvitaan yksinkertaisuutta ja luontevuutta

Vanhus Porfyrioksen mukaan hengellinen elämä on luonteeltaan lopultakin hyvin helppoa ja yksinkertaista. Hän sanoo:

Kilvoitelkaa hengellisessä elämässä yksinkertaisesti, luontevasti, pakottamatta. Sielu pyhittyy ja puhdistuu tutkiessaan isien sanoja, lukiessaan psalmeja ja Raamattua, laulaessaan kirkko-veisuja, harjoittaessaan Jeesuksen rukouksesta.

Antautukaa siis näihin hengellisiin harjoituksiin ja jättäkää kaikki muu. – – Älkää pyrkikö taistelemalla karkottamaan pimeyttä sielunne huoneesta. Poratkaa seinään pieni reikä, josta valo pääsee sisään, ja niin pimeys kaikkoo. Sama koskee myös himoja ja heikkouksia. Älkää taistelko niitä vastaan, vaan muuntakaa ne voimaksi halveksumalla pahaa. Ryhtykää innolla laulamaan tropareita ja kanoneita, palvomaan Jumalaa, rakastamaan Häntä palavasti. – – Kun antaudutte tähän kaivaten, sielunne pyhittyy luontevasti, salatusti, teidän itsenne sitä tajuamatta. – – Näitä kirjoja tutkiessanne teissä kehittyä hiljalleen sävyisyys, nöyryys, rakkaus ja teidän sielunne jalostuu. Älkää valitko negatiivisia toimintatapoja pyrkiessänne muuttamaan itseänne. Teidän ei tarvitse pelätä paholaista, ei kadotusta eikä mitään muutakaan, sillä sellainen synnyttää vastustusta. – – Ei ole tarkoitus, että tullaksenne paremmiksi te istutte, ahdistutte ja painostatte itseänne. Tarkoitus on, että te elätte, luette, rukoilette, edistytte rakkaudessa – rakkaudessa Kristusta ja Kirkkoa kohtaan.

Tämä on sitä pyhää ja kaunista, mikä riemastuttaa sielun ja vapauttaa sen kaikesta pahasta, tämä pyrkimyksemme yhdistyä Kristukseen, rakastaa Kristusta, kaivata Kristusta, elää Kristuksessa, kuten apostoli Paavali, joka sanoi: ”ja minä elän, en enää minä, vaan Kristus elää minussa” (Gal. 2:20). Tämän tulee olla teidän päämääränne. – – Kristuksen rakkauden on hallittava kaikkea muuta. Sen pitää olla mielessämme, ajatuksissamme, mielikuvituksessamme, sydämessämme, tahdossamme. Suunnatkaa voimanne ennen kaikkea siihen, että voisitte kohdata Kristuksen, yhdistyä Häneen, saada Hänet sisimpäänne. – – Kilvoitelkaa yksinkertaisesti ja luontevasti, ilman väkinäisyyttä ja ahdistusta. Älkää sanoko: ”Nyt yritän tosissani; alan rukoilla saavuttaakseni rakkauden ja tullakseni hyväksi.” Ei ole hyvä pyrkiä tulemaan hyväksi väkipakolla, ahdistumalla. Sellainen herättää meissä entistä voimakkaamman vastarinnan. Kaiken pitää tapahtua luontevalla tavalla, pakottamatta ja vapaasti. Älkää liioin pyytäkö, että Jumala vapauttaisi teidät esimerkiksi vihasta tai murheesta. Ei ole hyvä keskittyä rukouksissamme tai ajatuksissamme johonkin tiettyyn himoon. Silloin sielussamme tapahtuu jotakin, mikä saa meidät takertumaan verkkoon entistä pahemmin. Jos syöksyt himon kimppuun kuka taaksesi sen, niin näet, että se kaappaa sinut syliinsä entistä tiukemmin ja kuristaa sinua, niin ettet enää pysty tekemään mitään.

Älkää ryhtykö lähitaisteluun kiusauksen kanssa, älkääkä pyytäkö pääseväne irti siitä. Älkää sanoko: ”Jumalani, ota se pois!” Näin huomionne vain kiinnittyy kiusaukseen, ja kiusaus kuristaa teitä. Vaikka sanottekin: ”Jumalani, ota se pois!”, te näet lopultakin palautatte kiusauksen mieleenne ja vedätte sitä lujemmin puoleenne. Pyrkimystä vapautua toki tarvitaan, mutta sen pitää olla hyvin salattu, hienovireinen ja näkymätön. Muistakaa, mitä Raamattu sanoo: ”älkөөn vasen kätesi tietäkö, mitä oikea kätesi tekee” (Matt. 6:3). Kääntäkää koko voimanne siihen, että rakastaisitte Jumalaa, palvoisitte Häntä, kiinnittyisitte Häneen. Tällä tavoin vapautuminen pahasta ja heikkouksista tapahtuu salatusti, tajuamattanne, ilman vaivannäköä.

Ortodoksisessa kilvoituselämässä vanhus Porfyrioksen mukaan hyvin tärkeää on rukouksen

lisäksi lukeminen, millä hän tarkoittaa Raamatun ja muiden hengellisten kirjojen huolellista tutkimista. Se muuttaa ihmistä salatusti, hänen itsensäkään tajuamatta sitä. Se pyhittää hänet tavalla, joka ilahduttaa sydäntä ja johon sisin mielihyvin ryhtyy. Hengellinen lukeminen irrottaa ajatukset ihmistä itsestään, kiinnittää ne Kristukseen, avaa tietä Hänen valolleen. Vanhus Porfyrios puhuu myös monissa muissa kohdin hengellisen lukemisen pyhittävää vaikutusta, kuten seuraavassa katkelmassa:

Tämän olen sanonut teille monta kertaa: omistautukaa Pyhän Raamatun, psalmien ja patrististen tekstien tutkimiselle. Tutkikaa niitä jumalallisella rakkaudella. – Näin Kristuksen valo tulvii sieluunne. Toteutuu se, mistä evankelista Matteus puhuu: ”kansa, joka pimeydessä istui, näki suuren valkeuden, ja jotka istuivat kuoleman maassa ja varjossa, niille koitti valkeus.” (Matt. 4:16) Tämä valo on Kristuksen luomaton valo. Jos pääsette osallisiksi tästä valosta, te tulette tuntemaan totuuden.

Askeesiakin tarvitaan

Vaikka vanhus Porfyrios painottaa paljon hengellisen kasvun avaimena kääntymistä Kristusta ja Hänen valoaan kohti, hän ei silti suinkaan tarkoita, että perinteisesti ymmärretty hengellinen kilvoitus olisi tarpeetonta ja turhaa. Hän edellyttää kristityn esimerkiksi paastoavan ja tekvän maahankumarruksia, mutta ei pakonomaisesti, vaan iloiten. Hän sanoo:

Yksikään askeetti ei ole pyhittynyt ilman kilvoitusvaivoja. Kukaan ei kilvoittelematta ole kohonnut hengellisyyteen. Kilvoitusvaivoja tarvitaan. Sellaisia ovat muun muassa maahankumarrukset ja valvominen. Niitä ei kuitenkaan pidä tehdä väkipakolla, vaan kaikkea pitää leimata ilo. Maahankumarruksemme ja rukouksemme eivät ole asian ydin, vaan itsensä antaminen Kristukselle, palava rakkaus Häntä ja hengellisiä asioita kohtaan. – –

Maahankumarrusten, valvomisen ja muun ruumiillisen vaivannäön lisäksi askeesia on myös paasto. Isien kirjoituksista tiedän, että ”paksu vatsa ei synnytä hienovireistä mieltä”. Kaikki patristiset teokset puhuvat paastosta. Isät kehottavat meitä välttämään vaikeasti sulavia, rasvaisia ja tukevia ruokia, sillä ne vahingoittavat ruumista mutta samalla myös sielua. – – Siksi isät puhuvat paastosta ja tuomitsevat ylensyönnin ja nautinnon, jota ihminen tuntee syödessään ylellisiä ruokia. Ruokiemme pitää olla yksinkertaisempia, eikä meidän ei pidä askaroida ylen määrin niiden kanssa.

Ei ruoka eivätkä hyvät elinolosuhteet turvaa terveyttämme, vaan pyhä, Kristuksen mielenmukainen elämä. Tunnen askeetteja, jotka paastosivat paljon eikä heillä ollut mitään sairauksia. Kenenkään ei tarvitse pelätä kärsivänsä mitään siksi, että paastoa. Kukaan ei ole sairastunut paastoamisesta. Enemmän sairastelevat ne, jotka syövät lihaa, kananmunia ja maitotuotteita, kuin vähään ja vaatimattomaan ruokaan tyytyvät. Tämä on todettu tosiasia, niin että lääketiedekin suosittelee nykyisin paastoa. Paastoajat paastoavat kärsimättä mitään pahaa. He eivät ainoastaan vältty kärsimyksiltä, vaan lisäksi he parantuvat sairauksistaan.

Näin toimiessanne teillä täytyy kuitenkin olla uskoa, sillä muuten teitä alkaa heikottaa. Paastoaminen on myös uskon asia. Paastotessanne ette kärsi, kun sulattelette ruokanne kunnolla. – – Kun teillä on jumalallista palavaa rakkautta, voitte paastota hyvillä mielin ja kaikki on teille helppoa, kun taas ilman sitä kaikki näyttää teistä ylitsepääsemättömältä vuorelta. Ne, jotka ovat antaneet sydämensä Kristukselle ja lausuneet Jeesuksen rukousta palavin sydämin, ovat pystyneet hillitsemään vatsanpalvonnan ja pidättyvyyden puutteen sekä voittaneet ne.

Aktiivista ja toimeliasta hengellistä kilvoituselämää vanhus Porfyrios peräänkuuluttaa myös seuraavassa tekstikatkelmassa, joka edellistä selvemmin koskee kaikkia kristittyjä:

Jos elätte jumalallisen armon syleilyssä, pahasta ei ole teille haittaa. Jos jumalallinen elämä on

teille vieras, silloin paha ympäröi teidät, te lankeatte velttouteen ja saatte kärsiä. Missä velttoillaan, tietäkää, että siellä ei voida hyvin. – – Veltot, saamattomat ja laiskat eivät ole Jumalan silmissä terveitä. Laiskuus on hyvin paha asia. Velttous on sairaus; se on synti. Jumala ei halua, että olemme velttoja. – – Ahkera yrittäminen, liikkeellä olo, vaivannäkö, toiminta taas ovat hyve. Ruumiillinen vaivannäkö on kilvoittelua, hengellistä taistelua. Mitä huolimattomampia olette, sitä enemmän kärsitte. Ja päinvastoin: mitä hurskaampia ja tarkkaavaisempia olette, sitä onnellisempia olette.

Paholainen on otettava vakavasti

Vanhus Porfyrioksen tekstit saattavat johtaa jonkun myös ajattelemaan, että hän vähättelee paholaisen olemassaoloa tai ottaa sen liian kevyesti. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Hän sanoo:

Monet ihmiset, vieläpä kristityt, eivät usko lainkaan pahan hengen olemassaoloon. Pahan hengen olemassaoloa et kuitenkaan voida kieltää. Minä uskon pahan hengen olemassaoloon. Tapaan on myös todeta, että poistaessamme Evankeliumista uskon paholaisen olemassaoloon, joudumme umpikujaan. Silloin koko Evankeliumi menettää merkityksensä, sillä Raamatussa sanotaan: ”Sitä varten Jumalan Poika ilmestyi, että hän tekisi tyhjäksi perkeleen teot” (1. Joh. 3:8). Siellä sanotaan myös, että ”riivaajatkin – – uskovat ja vapisevat” (Jaak. 2:19). Mitä nämä raamatunkohdat paljastavat? Eivätkö ne puhu siitä, että itse Kristus on tehnyt paholaisen voimattomaksi? Koska Kristus tuli kukistamaan paholaisen työt, me emme voi olla ottamatta huomioon sen olemassaoloa.

Sanon silti teille: älkää askaroiko paholaisen ja sen juonien älkääkä himojen kanssa, vaan kääntykää sen sijaan Kristuksen rakkauden puoleen. – – Saatana kyhäilee eksytyksen pauloja. Se virittelee ansoja meidän tajuamattamme. Kun ihminen kaipaa Kristusta, sielun voima välttää ansat ja kohdentuu Kristukseen. Tämä on jotakin aivan muuta, jotakin paljon jalompaa. Se, että taistelet vihollistasi vastaan, on yhtä käsirysyä. Kristusta rakastettaessa sitä vastoin ei tarvita pakonomaista voimankäyttöä. Siinä sielun voima muuntuu ilman vaivaa. Teidän ei tule käydä taisteluun vihollisen kanssa samoin välinein. – –

Mitä siis opimme? Emmekö sen, että paholainen on tavattoman ovela? Paholaisen juonet ovat katalat. Pelätkää niitä! Niiden vuoksi meidänkin täytyy toimia, valmistella – kuitenkin ilman pahuutta – jumalisuuden puolustusvälineitä tuhotaksemme voiman sen ansoilta. Eikö apostoli Paavalikin neuvo tällaista Efesolaiskirjeessä? Hän sanoo: ”Sillä meillä ei ole taistelu verta ja lihaa vastaan, vaan hallituksia vastaan, valtoja vastaan, tässä pimeydessä hallitsevia maailmanvaltiaita vastaan, pahuuden henkiolentoja vastaan taivaan avaruuksissa. Sentähden ottakaa päällenne Jumalan koko sota-asu, voidaksenne pahana päivänä tehdä vastarintaa ja kaikki suoritettuanne pysyä pystyssä.” (Ef. 6:12–13) Kun puemme päällemme Jumalan sota-asun, me kykenemme kaikkeen, vieläpä hyvin helposti. Kaikki on helppoa päästyämme sisälle jumalalliseen armoon. Silloin olemme vapaampia, voimakkaampia. Jumalallinen armo suojelee meitä. Jos kilvoittelemme, jos meissä herää rakkaus Kristukseen, saamme omaksemme jumalallisen armon. Jumalalliseen armoon vyöttäytyneinä meillä ei ole mitään vaaraa, ja paholainen nähtyään meidät vetäytyy pois. – –

Jumalallisen armon myötä kaikki on mahdollista. Sen ansiosta Kristuksen marttyyrit eivät tajunneet kipuja, joita pahoinpitely aiheutti. Jumalallisen armon avulla kaikki tapahtuu kivuttomasti. Käyttäkää tätä luontevaa menettelytapaa. Älkää ryhtykö taisteluun karkottaaksenne pimeyden, pahan. Te ette saa mitään aikaan hakatessanne pimeyttä. – – Älkää käykö lähitaisteluun pahan kanssa, vaan rakastakaa Kristusta, Hänen valoaan, ja niin paha loittonee.

Paha on siis konkreettista todellisuutta, joka meidän kaikkien on otettava vakavasti ja johon meidän on varauduttava. Saatanan ansat ovat ovelia ja niitä on paljon. Ne ovat äärimmäisen

vaarallisia, koska ne vaarantavat pelastuksemme. Siitä huolimatta ihmisen ei tarvitse vapista niiden edessä, koska vyöttäytyessään Jumalan armoon armo suojelee häntä, niin että paholainen on hänen suhteensa voimaton.

Pahan hyökkäykset on kohdattava halveksumalla niitä

Vanhus Porfyrioksen mukaan tärkein ase taistelussa paholaista vastaan on huolellisesti tehty ristinmerkki. Sen lisäksi hän painottaa paljon ennen kaikkea paholaisen halveksimisen tärkeyttä. Hän sanoo:

Yhteydenpito Kristukseen, kun se tapahtuu yksinkertaisesti, luontevasti ja pakottamatta, saa paholaisen lähtemään. Saatana ei lähde väkivalloin, painostamalla. Se kaikkoaa sävyisyydellä ja rukouksella. Se vetäytyy pois nähdessään ihmisen halveksuvan sitä ja kääntyvän rakkaudella Kristuksen puoleen. Se ei voi sietää halveksuntaa, sillä se on pöyhkeä. Kun sitä vastoin painostatte itseänne, paha henki panee sen merkille ja alkaa taistella teitä vastaan. Älkää askaroi-ko paholaisen kanssa, älkääkä anelko, että se lähtisi. Mitä enemmän pyydätte sitä lähtemään, sitä lujemmin se takertuu teihin. Halveksikaa paholaista. Älkää taistelko sen kanssa napit vastakkain. Kun taistelet sinnikkäästi paholaista vastaan, se hyökkää kimppuusi kuin tiikeri, kuin villikissa. Kun ammut sitä luodilla, se ampuu sinua käsikranaatilla. Kun ammut sitä pommilla, se ampuu sinua raketilla. Älkää katsoko pahaa. Katsokaa Jumalan avoimia käsivarsia, heittäytykää Hänen syliinsä ja edetkää. Antakaa itsenne Hänelle kokonaan, rakastakaa Kristusta, eläkää valvoen. Valvominen on välttämätöntä ihmiselle, joka rakastaa Jumalaa.

Asiat ovat hyvin yksinkertaisia ja helppoja eläessänne hengellistä elämää, eläessänne Kristuksessa, kunhan teillä vain on oikeanlaista arvostelukykyä. Kun jokin asia, jokin ajatus, jokin kiusaus tai jokin himollinen hyökkäys kiusaa teitä, halveksikaa sitä kaikissa tapauksissa ja kääntäkää huomionne, katseenne, Kristukseen. Silloin Hän ottaa huolekseen nostaa teidät tuosta kuopasta. Hän tarttuu käteenne ja lahjoittaa teille runsaana jumalallisen armonsa. Teiltä tarvitaan vain vähäistä yrittystä. — —

Kun näette vastustajahengen saapuvan upottaakseen teidät, älkää hätäntykö, älkää edes katsoko sitä, älkää liioin yrittäkö karkottaa sitä sisästänne. Mitä teidän sitten pitää tehdä? Paras tapa toimia on halveksunta. Avatkaa sylinne, levittäkää kätenne Kristukselle, kuten lapsi, joka näkee pedon mutta ei pelkää, koska hänen isänsä on hänen vieressään, ja hän heittäytyy tämän syliin. Käyttäkää tätä menetelmää jokaista paholaisen hyökkäystä ja nostattamaa ajatusta vastaan — siis halveksuntaa. — —

Haluan vielä lisätä jotakin. Älkäämme antako paholaiselle omistusoikeuksia. Minä en jätä sisääni edes yhtä pitkävihaisuuden ajatusta enkä yhden yhtä itsekkyyden ajatusta, ettei saatana löytäisi ikkunaa päästäkseen sisään. Ikkuna on sille annettu omistusoikeus. Kun etäännyt Jumalasta, joudut vaaraan, sillä saatana löytää sinut ”paljaana” ja hallitsee sinua. Kuulkaa minuakin, sillä minulla on hieman kokemusta näissä asioissa.

Oikea suhtautuminen paholaisen kiusauksiin on siis halveksuminen, peloton rauhallisuus ja huomion suuntautuminen kokonaan Kristukseen. Ihmisen on myös vältettävä antamasta omistusoikeuksia paholaiselle eli hänen on oltava ottamatta vastaan paholaisen herättämiä ajatuksia ja toimimatta niiden mukaan. Omistusoikeuksien antaminen paholaiselle voi johtaa ihmisen moniin ongelmiin, äärimmäisessä tapauksessa jopa paholaisen ilmestyksiin, joita tietysti voivat nähdä myös pyhät täysin toisenlaisista syistä. Vanhus Porfyrios toteaa:

Jotkut näkevät paholaisen ilmestyvän eri hahmoissa, aiheuttavan hälyä ja lyövän heitä. Näin tapahtuu useimmiten ongelmallisille ihmisille. Suuret kirkkoisät, kuten Johannes Krysostomos ja Basileios Suuri, eivät puhu paholaisesta, sen ilmestymisistä ja muusta tällaisesta. He etenivät niin kuin edellä kuvasin, rakastaen Kristusta. Saatanan tapa ilmestyä riippuu aina sii-

tä, kenestä on kysymys. Ken ei aloita hengellistä elämää oikealla lailla tai ketä raskauttaa jokin perinnöllinen rasite, näkee paholaisen ilmestyvän edessään ja aiheuttavan hänelle sekasortoa.

Ihminen voi joskus kiusata Jumalaa

Vanhus Porfyrios puhuu kirjassaan myös tilanteista, joissa ihminen paholaisen vaikutuksesta voi suorastaan kiusata Jumalaa. Hän sanoo:

Viisas Salomo sanoo, että Kristuksen ”löytävät ne, jotka eivät häntä kiusaa” (Viis. 1:2). Jumalaa kiusaavat ovat niitä, jotka epäilevät, epäröivät, tai – mikä on vieläkin pahempaa – nousevat vastustamaan Hänen kaikkivoimaisuuttaan ja kaikkiviisauttaan. Sielumme ei pidä ryhtyä vastustamaan Häntä eikä sanoa: ”Miksi Jumala teki tämän näin, miksi taas tuon noin? Eikö Hän olisi voinut toimia toisella tavalla?” Kaikki tällainen on osoitus pikkusieluisuudesta ja sisäisestä vastarinnasta. Se osoittaa, miten suuret luulot meillä on itsestämme, miten ylpeitä ja itsekkäitä me olemme. – –

Eivät silti ainoastaan vastarinta ja ”miksi”-kysymykset osoita, että kiusaamme Jumalaa. Me kiusaamme Häntä myös silloin, kun anomme Häneltä jotakin, vaikka elämme kaukana Jumalasta. Me kiusaamme Häntä, kun anomme jotakin emmekä noudata Hänen tahtoaan – eli anomme asioita, jotka eivät ole Hänelle mieleen. Toisaalta pysyttelemme ahdistuksessamme ja huolissamme, toisaalta rukoilemme anoen Jumalaa.

Ihminen siis kiusaa Jumalaa erityisesti Jumalan viisautta ja kaikkivaltiutta epäilevillä kysymyksillään, mutta myös pyytämällä Jumalalta sellaista, joka on vastoin Hänen tahtoaan. Edellisessä tapauksessa ihminen kuvittelee olevansa viisaampi kuin Jumala, jälkimmäisessä taas hän todellisuudessa haluaa elää omaa Jumalasta irrallista elämäänsä. Hienovireisemmin ihminen voi vanhus Porfyrioksen mukaan kiusata Jumalaa myös nurisemalla Häntä tai lähimmäistä vastaan, mikä etäännyttää armon, niin ettei rukous enää suju. Joskus Jumalan armon niukkuus voi eriskummallisesti johtua Jumalan hyvydestä, Hänen halustaan suojella meitä. Tästä isä Porfyrios sanoo:

Niin kuin kotkaemo kouluttaa poikasiaan lentämään, niin jumalallinen armokin opettaa sielua lentämään Hengen maailmassa. Joskus jumalallinen armo myös kätkee itsensä. Näin tapahtuu Jumalan rakkaudesta, ettemme sairastuisi skitsofreniaan. Kun Jumala näet paljastaa armonsä emmekä me ole vielä valmiit vastaanottamaan sitä meissä vaikuttavien himojen takia, me voimme vahingoittua jakautuessamme sisäisesti. Jumalallinen armo kutsuu meistä esiin sitä, mikä on korkeinta, kun taas himomme vetävät meitä alas. Mikäli olemme kiinni himoissa ja haluamme ruokkia niitä, mutta samalla haluamme päästä nauttimaan myös jumalallisesta armosta, silloin sisässämme tapahtuu hirvittävä yhteentörmäys. Koska siis Jumala rakastaa meitä ja haluaa meidän säilyttävän henkisen tasapainomme ja vapautemme, Hänen armonsä ei lähesty meitä. Kuitenkin silloin, kun meillä on hyvään suuntautunut pyrkimys, jumalallinen armo saapuu.

Himoillamme ja itsekkyydellämme me siis rakennamme esteitä Jumalan armolle. Vanhus Porfyrios osoittaa kuitenkin meille myös tien Jumalan armon saamiseksi ja sen säilyttämiseksi. Se on mukautuminen kaikessa Hänen tahtoonsa. Hän sanoo hienosti:

”Herran kuritusta” on jokainen koettelemus, ahdistus ja vaikeus, jonka Herra sallii kohdata meitä. Kun otat sen vastaan, on kuin sanoisit Pyhälle Hengelle: ”Tule ja asu meissä.” Kun otamme kaiken tämän vastaan kuuliaisesti ja luottaen, Jumalan rakkauden ja kaitselmuksen lähettäminä, armo ei väisty meistä.

*Kaikki elämässä vastaantulevat tapahtumat ja kohtalot ovat siis meille lähetettyjä koettele-
muksia ja siksi Jumalan avulla kohdattavissa. Koska ne kuuluvat Jumalan laatimaan henkilö-
kohtaiseen valmennusohjelmaamme, meidän ei tarvitse pelätä niitä eikä kapinoida niitä vas-
taan. Vanhus Porfyrios sanoo meille rohkaisten:*

Kaikki ikävät asiat, jotka vaikuttavat sielussanne ja tuottavat ahdistusta, voivat toimia herät-
teinä Jumalan palvomiseen, niin että ne lakkaavat vaivaamasta teitä. Säilyttäkää luottamus Ju-
malaan. Silloin vapaudutte murheista, ja teistä tulee Jumalan työvälineitä. Murehtiminen
osoittaa, ettemme usko elämäämme Kristuksen käsiin. Eikö apostoli Paavali taas sanokin:
”Me olemme kaikin tavoin ahdingossa, mutta emme umpikujassa – – ” (2.Kor. 4:8)?

Kohdatkaa kaikki tapahtumat rakkaudella, hyvyydellä, sävyisyydellä, kärsivällisyydellä
ja nöyryydellä. Olkaa lujia kuin kallio! Antakaa kaikkien vastusten murskautua päällenne ja
vetäytyä aaltojen lailla takaisin, älkääkä järkkyykö. Saatatte kysyä: ”Onko tuo mahdollista?”
Kyllä, Jumalan armon avulla se on aina mahdollista, mutta ei, jos lähestymme asioita inhimil-
lisesti. Sen sijaan, että vastoinkäymiset vahingoittaisivat teitä, ne voivat palvella teitä, vahvis-
taa teitä kärsivällisyydessä ja uskossa. Kaikki ympäristöstä aiheutuvat vastustukset ja ulko-
puolelta tulevat vaikeudet ovat meille sielun kuntoutusta, jolla voimme harjaantua kärsivälli-
syydessä ja kestävyudessa.

Pyhä nöyryys

*Kaikkien pyhien ja ohjaajavanhusten tavoin vanhus Porfyrios kuvaa nöyryyttä kristillisen elä-
män kulmakivenä. Tähän hyveeseen, joka painottuu hänen kirjassaan ja joka oli hänelle itsel-
leen niin ominainen, päätän alustukseni, kommentoimatta tekstiä enää sen koomin.*

Pyhä nöyryys on täydellistä jättäytymistä Jumalan käsiin, täydellistä kuuliaisuutta Hänelle il-
man vastaväitteitä ja vastarintaa, vaikka jotkut asiat näyttäisivätkin meistä vaikeilta ja järjen-
vastaisilta. Se on niiden uskomista Hänen hoitoonsa, juuri sitä, mihin jumalallisen liturgiapal-
veluksen ekteniassa meitä kehoitetaan: ”antakaamme itsemme, toinen toisemme ja koko elä-
mämme Kristuksen, Jumalan, haltuun”. – –

Nöyrä ihminen on tietoinen sisäisestä tilastaan. Vaikka se olisi miten huono tahansa, hän
ei kadota persoonallisuuttaan. Hän tietää olevansa syntinen ja kärsii siitä, muttei ole epätoi-
voinen eikä halveksi itseään. Se, joka on saavuttanut pyhän nöyryyden, ei puhu lainkaan eli ei
vastustele. Hän ottaa vastaan itseensä kohdistuvat huomautukset, muiden ojennuksen, vihastu-
matta ja puolustautumatta. Hän ei menetä tasapainoaan. Toisin toimii egoisti, jolla on alem-
muudentunteita. Aluksi hän hän muistuttaa nöyrää. Jos kuitenkin joku vähän tulee sanoneeksi
hänelle jotain, hän menettää heti rauhansa, hermostuu, järkkyy. – –

Kun ihminen elää ilman Jumalaa, ilman rauhaa, ilman luottamusta, ahdistuneena, tus-
kaisena, masentuneena, epätoivoisena, hän sairastuu ruumiillisesti ja sielullisesti. Mielisai-
raus, neuroosi ja persoonallisuuden jakautuminen ovat demonisia tiloja. Demonista on myös
nöyristely, alemmuudentunne. Aidosti nöyrä ei puhu, ei nöyristele, ei sano: ”Minä olen synti-
nen, arvoton, vihoviimeinen.” Nöyrä sen sijaan pelkää nöyristelemällä lankeavansa kunnian-
himoon. Jos ihminen elää tällä tavoin, Jumalan armo ei lähesty häntä. Jumalan armo viihtyy
siellä, missä on todellista nöyryyttä, jumalallista nöyryyttä, missä tunnetaan täydellistä
luottamusta Jumalaan ja täydellistä riippuvuutta Hänestä.

On suuriarvoista elää Jumalan johdatuksessa ilman minkäänlaista omaa tahtoa. Orjalla
ei ole omaa tahtoa, vaan hän tahtoo sitä, mitä hänen isäntänsä tahtoo. Niin on uskollisen Ju-
malan palvelijankin laita. Kun sinusta kuitenkin tulee Jumalan orja, Hän vapauttaa sinut. Se
on todellista vapautta: palaa rakkaudesta Jumalaan. Siinä on kaikki. – –

Jos kaihoat tosi filosofiaa, syytä vanhaa ihmistäsi kaikesta, niin nöyryyri aina. On nöy-
ryyttä uskoa, että kaikki ovat hyviä, ja olla uskomatta mitään kielteistä, jos kuulet sellaista

jostakusta. Nöyryyttä on rakastaa kaikkia ja olla ajattelematta kenestäkään pahaa, rukoilla kaikkien puolesta. Muuta filosofiaa et tarvitse. Kunnianhimoinen ei voi nöyrtyä sydämessään. Kun häntä moititaan ja ojennetaan, hän ryhtyy ponnekkaasti väittämään vastaan, kun taas keuhuttaessa ja imarreltaessa hän käyttäytyy sopimattomasti. Mitä tahansa hänelle sanotkin, hän ymmärtää sen tavalla, joka saa hänet ylpistymään entisestään. Hän askaroi itsensä kanssa, pyörii itsensä ympärillä. Sen sijaan syntinen, joka katuu ja tunnustaa syntinsä, astuu itsensä ulkopuolelle eikä synnit tunnustettuaan enää palaa entiseen.

Kunnianhimoinen ihminen etäännyttää sielunsa iankaikkisesta elämästä. Itsekkyys on lopultakin täyttä typeryyttä! Itsekkyys tekee meistä ääliöitä. Meistä tulee sisäisesti tyhjiä, kun teemme jotakin näyttämisenhalusta. Mitä teemmekin, tehkäämme se kiittääksemme Jumalaa – pyyteettä, ilman kunnianhimoa, ylpeyttä, itsekkyyttä ja muuta vastaavaa. – –

Meidän on tultava hyviksi hinnalla millä hyvänsä. Siihen minäkin poloinen pyrin. Mutta minä väsyn ja lisäksi sairaus kaataa minut sänkyyn, niin etten voi tehdä mitään. Koitan silti kilvoitella. Haluan tulla paremmaksi, haluan palvoa Jumalaa rakastaen ja kaivaten; haaveilen ja yritän, mutten saa mitään aikaan. Mikä minua kuitenkin ilahduttaa ja tyydyttää, on juuri se, että edes pyrin rakastamaan Kristusta. Vaikka en ole yltänyt siihen, kaipaan sitä.

Valamon kansanopiston seminaari “Synti sielullis-ruumiillisena sairautena ja parantuminen siitä” 23.05.2009